

تعارض اصل و ظاهر در فقه شیعه

ترجمه و آیین

دکتر احسان علی اکبری بابائی
عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان

دکتر مهدی آبدار اصفهانی
عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

سرشناسه	: علی اکبری بابوکانی، احسان، ۱۳۶۶ -
عنوان قراردادی	: الذخر الفاخر فی تعارض الاصل والظاهر، فارسی
عنوان و نام پدیدآور	: تعارض اصل و ظاهر در فقه شیعه / ترجمه و تبیین احسان علی اکبری بابوکانی، مهدی آبدار اصفهانی.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۷ ص
شابک	: 978-622-224-048-6
وضعیت فهرست نویسی	: قیفا
یادداشت	: کتاب حاضر ترجمه و شرح کتاب "الذخر الفاخر فی تعارض الاصل والظاهر" اثر ابراهیم بهشتی دامغانی است.
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۶۱] - ۲۷۷.
موضوع	: تعارض اصل و ظاهر
موضوع	: تعارض ادله
موضوع	: *Opposition of proofs
شناسه افزوده	: آبدار اصفهانی، مهدی، ۱۳۵۶ -
شناسه افزوده	: بهشتی دامغانی، ابراهیم، ۱۳۳۱ -، الذخر الفاخر فی تعارض الاصل والظاهر
رده بندی کنگ	: BP۱۶۶/۶
رده بندی دربی	: ۲۹۷/۳
شماره کتابشناسی	: ۵۸۸۳۸۱

انتشارات خرسندی

خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان لبافی نژاد، نرسیده به خیابان ولیعصر، پلاک ۱۷۴، واحد ۲

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۱۰۵۸۴

فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۹۳، تلفن: ۶۶۹۵ ۷۵۹

فروشگاه شماره ۲: خ انقلاب، بین خ فخر رازی و خ دانشگاه، مجتمع پارس، پلاک ۱۲۱،

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۷۴ و ۶۶۹۷۴۶۷۵

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

تعارض اصل و ظاهر در فقه شیعه

نویسندگان: احسان علی اکبری بابوکانی - مهدی آبدار اصفهانی

چاپ اول: ۱۳۹۸ تیراژ: ۵۰۰ جلد قیمت: ۵۲۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-622-224-048-6

شابک: ۶-۰۴۸-۲۲۴-۶۲۲-۹۷۸

مقدمه.....	۱۱
------------	----

فصل اول: اصطلاحات موضوع و موارد استعمال آن

بحث اول: معناشناسی تعارض و اصل و ظاهر.....	۱۵
الف- معنای تعارض.....	۱۵
ب- تفاوت تعارض و تراحم.....	۱۵
ج- ضوابط تعارض.....	۱۶
د- معنای اصل.....	۱۸
هـ- معنای "ر".....	۱۹
و- معنای غلبه.....	۲۰
ز- معناشنای "عرف" "دت" و انقسام آن.....	۲۱
معناشناسی لغوی عادت.....	۲۱
معناشناسی لغوی عرف.....	۲۱
معناشناسی اصطلاحی عرف و عادت.....	۲۲
تفاوت عرف و اجماع.....	۲۳
نسبت بین عرف و عادت.....	۲۴
تقسیمات عرف.....	۲۵
تقسیم دوم: به اعتبار مصدر و منشأ.....	۲۷
تقسیم سوم: به اعتبار مشروعیت.....	۲۹
مبحث دوم: مراد از اصل و استعمال آن.....	۲۹
أ- استصحاب.....	۳۰
ب- براثت.....	۳۲
ج- اصل اشتغال.....	۳۴
د- اصل حلیت.....	۳۵
هـ- اصل طهارت.....	۳۶

۳۸	و- اصل صحت
۳۹	مبحث سوم: مراد از ظاهر و موارد استعمال آن
۴۰	مطلب اول: خروج امارات از محل نزاع
۴۳	مطلب دوم: استعمال ظاهر در موضع خلاف
۴۳	الف- عرف و عادت
۴۵	ب- غلبه
۴۹	ج- قرائن
۵۳	د- تأسیس و حقیقت
۵۴	هـ- اخبار واحد عادل

فصل دوم: در تعارض اصول و ظواهر

۵۹	در آمد
۵۹	مبحث اول: اعتبار اصل
۶۰	ا- اعتبار استصحاب
۶۲	ب- اعتبار برانت
۶۳	ج- اعتبار اصل حلیت
۶۴	د- اعتبار اصل طهارت
۶۵	هـ- اعتبار اصل صحت
۶۸	مبحث دوم: در حجیت ظواهر
۶۹	الف- حجیت خبر عادل و ثقه در موضوعات
۷۳	ب- دیدگاهها پیرامون "حجیت غلبه"
۷۳	دیدگاه اول: حجیت بودن غلبه
۷۷	دیدگاه دوم: حجیت نبودن غلبه
۷۸	ج- حجیت قرائن
۸۰	قول اول: عدم اعتبار قرینه
۸۲	قول دوم: اعتبار قرینه
۹۱	قول سوم: قول به تفصیل
۹۳	قول چهارم: توقف

۹۳	د- حجیت عرف و عادت
۱۰۶	مبحث سوم: مرجعیت عرف در موضوعات و مفاهیم
۱۰۶	۱- مرجعیت عرف در موضوعات
۱۰۸	۲. مرجعیت عرف در مفاهیم
۱۰۹	۳. شرایط مرجعیت عرف
۱۱۰	۴. تخصیص عام و تنقید مطلق به عرف

فصل سوم: تحریر محل نزاع و سخنان فقهاء

۱۱۷	مبحث اول: محل نزاع در تعارض اصل و ظاهر
۱۱۹	مبحث دوم: نظرات فقهاء در تعارض اصل و ظاهر
۱۱۹	دیدگاه اول: تقدیم ظاهر بر اصل
۱۲۴	مؤیدات این دیدگاه
۱۳۴	قول دوم: تقدیم اصل بر ظاهر
۱۴۱	مؤیدات این قول
۱۴۵	نظر سوم: تقدیم اصل طهارت بر ظاهر
۱۴۹	نظر چهارم: تفصیل در مسأله
۱۴۹	دیدگاه اول
۱۵۰	دیدگاه دوم
۱۵۰	دیدگاه سوم
۱۵۲	مؤیدات این دیدگاه
۱۸۴	قول پنجم: توقف در مسأله
۱۸۵	نظر اهل سنت در تعارض اصل و ظاهر
۲۰۰	نظریه مختار در تعارض اصل و ظاهر
۲۱۱	تقدیم ظاهر بر اصل در لوث و امانات
۲۱۱	مطلب اول: تقدیم ظاهر بر اصل در لوث
۲۱۵	مطلب دوم: تقدیم ظاهر بر اصل در امانات
۲۱۶	فرع اول: معنی امین
۲۱۷	فرع دوم: انواع امانت

۲۲۰		فرع سوم: عدم ضمان امین
۲۲۵		خاتمه: در صغریات باب امانت
۲۲۶		الف - مودع
۲۲۸		ب - مستعیر
۲۳۰		ج - مرتهن
۲۳۲		د - وکیل
۲۳۴		هـ - رسول
۲۳۵		و - دلال
۲۳۶		ز - شریک
۲۳۷		عامل در تضاربه
۲۳۹		ط - عامل در بیعت
۲۴۰		ی - عامل در مزاعقه
۲۴۲		یا - عامل در مساقات
۲۴۲		یب - عامل در زکات
۲۴۳		یج - عامل در جماله
۲۴۴		ید - اجیر
۲۴۸		یه - مستأجر
۲۴۹		یو - ولی
۲۵۰		یز - وصی
۲۵۱		یح - متولی
۲۵۲		یط - ید مالک بر خمس و زکات
۲۵۳		ک - ملنقط
۲۵۴		کا - محسن
۲۵۶		تقدیم ظاهر بر اصل بواسطه تنقیح مناط
۲۶۱		فهرست منابع و مآخذ

یکی از موضوعات چالشی و بحث برانگیز در فقه و حقوق اسلامی حل تعارض ظواهر و اصول است. در مسائل قضایی قول به تقدم هر کدام از ظاهر و اصل باعث رسیدن به انتفاع یکی از طرفین منازعه است. برای مثال در منازعه زنی که منزل شوهر زندگی می کند بر سر پرداخت نفقه، ظاهر، موافق با پرداخت و اصل، حاکی از عدم پرداخت است. در اینجا دادرس در مقام رسیدگی بین روج و زیجه باید مستند به قطع و علم، رأی یا قراری صادر نماید و از اتباع ظن دری نماید چه آنکه در قرآن کریم از اتباع ظنون مطلق نهی شده است؛ حال دادرس در میان تضاعیف ابواب فقه و مواجهه با دیدگاهها و نظرات که ذهنش را به هاله ای اندازد چه باید بکند؟ چرا که قول به تقدم ظاهر نتایجی دارد و قول به تقدم اصل نتایجی مخالف آن. بر این اساس بود که ذهن اینجانبان در سالهای متمایز تحصیل و تدریس با توجه به اختلافات موجود در فقه امامیه در مصادیق تعارض اصل و ظاهر در گیر حل و قاعده سازی برای این مهم بود تا اینکه در بین کتب به کتابی دست یافتیم به نام ((الذخر الفاخر فی تعارض الاصل و الظاهر)). مروری بر این کتاب، حکایت از تتبع خوب نگارنده دانشمند آن داشت و ما را باعث و شادمان برای ترجمه و تبیین آن گردانید. این شد که

در مدتی همت به آماده سازی اثر حاضر نمودیم و آن را به محققان فقه و حقوق اسلامی تقدیم می نماییم.

در راستای ارتقای اثر حاضر از کلیه نظرات دوستان عزیز استقبال نموده و دستبوس ایشان هستیم کانال ارتباطی با اینجانبان پست الکترونیکی به آدرس 22aliakbari@gmail.com است.

در نهایت بر خود واجب می دانیم از دست اندرکاران انتشارات بسیار خوب خرسندی کمال تقدیر را بنماییم.

احسان علی اکبری بابوکانی - مهدی آبدار اصفهانی
بهار و تابستان ۱۳۹۸